

HAALAAJI PAMMINOOJI BANNAL NDEENAAGU LEY

LEKKOLŊAAJI

Tiidallaaji jaltandi jannde lekkol dii ngaddii torraaji keewdi e banngal binngu-aadamaaku, kaŋum e banngal yirwingol nokkuuji ; ana haani ko diin tiidallaaji cakitee no buri fuu yaawirde. Ley aduna oo, lekkolŋaaji, kaŋum e iniwersiteŋaaji mbonnaama ; yogaaji ngurjinaama, naa cumaama ; janngoobe lekkol (sukaabe e mawbe) mbaraama ; won be juude mum e koyde mum taccaa ; won nabaabe, naa uddaabe nokku gooto, tawee daliili fuu walaa e majjum. Cuudi lekkol ngadaama nokku do gube woldenkoobe moottotoo, naa do kaɓorde maɓbe ndesetee, naa duu nokku do nanngaabe e wolde cuudetee. Diin kabaaruuji ana pewtina janngoobe e jannginoobe fuu faratiiji mawdi ; edum hada janngoobe lekkol heewbe (mawbe e sukaabe fuu) hebude no njangira lekkol ; edum waawi hadude jamaa geelle oo duu no hinnoroo haajeeji mum'en. Ley leyde keewde, woldeejji goodudi dii, ana keddiini bonnude jikkeejji sukaabe heewbe.

Njennguujji gadeteedi faade e jannde lekkol ndee, yo torraaji jottinteedi cuudi lekkol dii, janngoobe bee, kaŋum e jannginoobe bee. Njennguujji gadeteedi dii, kaŋum e hulɓingol jamaa ngol ana mbaawi waddude e jamaa oo torraaji mawdi, baawdi booyude e jamaa oo, kaŋum e nokkuuji di jamaa oo woni e mum dii. Oon kabaaru ana waawi bonnude jannde lekkol ndee ; edum waawi fay hanndaade janngingol ngol e hoore mum ; saabe majjum, jannginoobe e janngoobe fuu ana mbaawi heddaade cuudi mum'en, sabi be kultanan ndeenaagu maɓbe. Njennguujji gadeteedi ley lekkolŋaaji dii, kaŋum e ley iniwersiteŋaaji dii laatiima sabaabu niibingol rafi-jarrondiral, kaŋum e nefondiral – kanjum duu laatii sabaabu baasiiji hakkunde jamaa gondo ley geelle oo ; kanjum duu laatii sabaabu seenndugol siiji, hadi di naatondirde, hadi yimbe janngude jannde nde njidi, naa duu darnude baale de njidi.

Nawtoragol cuudi lekkol faa faabitoroo di ley kabaaruuji wolde, ana waawi laataade sabaabu naatugol sukaaɓe ley guɓe wolde, naa ngollinii sukaaɓe ɓee golleeji bondi, hono kabaaruuji rentugol debbo e gorko. Edum waawi duu laataade sabaabu njennguuji ngadee feewde sarwiisiji kumaniidi jannde lekkol dii.

So dum ɓettiima, eden kaani anndude, jannde lekkol ana reena sukaaɓe e faratiiji baawɗi warude dum'en ; edum reena ɓe ley huunde fuu waawnde yottinde terɗe maɓɓe ɗee torraaji yogaaji ; jannde lekkol ana waawi ɓuytude kulol ngol wolde waawi waddude e maɓɓe, sabi nde laatoto sabaabu ɓe ndeeya nokku gooto, dum hokka ɓe duu waawude golleeji keertaadi, so ɓe tiliima jannde. Jannde ana hokka hakille lobbo, teedo yimɓe baasiiji gondudi waɗude dii ; jannde waddata jam. Jannde ana jogii ngedu mawɗo ley yirwingol nokkuuji ; ende hokka ɓiɓɓe-aadama no mbeltoroo ley hakkeeji mum'en, kaɗum e ley ndimaaku mum'en. Min ngadan huunde fuu nde min mbaawi yalla cuudi lekkol ana keddo laataade nokkuuji koolniidi.

Miden mbarkina leyɗe yogaaje, saabe anniyaaji maɓɓe lobbi e banngal yirwingol e reenugol hakkeeji di sukaaɓe njogii ley jannde ; oon golle ana yaafina sanne woodingol jannde, wattu fuu nde wolde immii ley nokkuuji dii. So jannde lekkol ndee waawii heddineede wattu fuu gardo, faamuuji kerendiidi keɓete e banngal cellal ; dum hokkan duu waajuuji feewde faratiiji pawii di dow no jamaa nokkuuji oo wuurdi, ley wattuuji wolde dii.

Miden mbarkina duu fedde wiyeteende « Konse Ndeenaagu », gondo ley waalde Nason Jini (ONU) ndee ; miden mbarkina ɓe saabe golleeji lobbi di ɓe ngolli e banngal ndeenaagu sukaaɓe, ley wattuuji di wolde woodi e mum ; miden anndani duu sanne, darnde heertaande nde ɓe ndarii e mum e banngal mapeeje keertanaade haybugol nokkuuji kaɗum e hokkugol jamaa faamuuji dow njennguuji bondi jottinteedi sukaaɓe, ley wattuuji wolde dii. Miden mbeltorii duu ko yalti e batuuji 1998 (hitaande 2011), kaɗum e batuuji 2143 (hitaande 2014), di « Konse Ndeenaagu » wadi dii ; ley majjum, Konse oo tewtii kulle keewɗe ; ley majje, eden

mbaawi limtude ko woni yeeso koo : tewtugol guɓe wolde kaɓooje dee kanndoo ko'e mum e huunde fuu waawunde hadude sukaaɓe janngude lekkol ; faabagol Leyde gonde ley Konse oo dee, no piira dabareeji lobbi, baawɗi yoppinde guɓe kaɓooje dee malfe (ko yawti guɓe wolde Laamu Leydi dee), so tawii ede ngondi e nawtoraade lekkolɗaaji dii, dow edum luttondiri e ko woni ley sariyaaji keertanaadi leyde adunaaru dee.

Miden mbeltorii duu moyyingol gollirgal biyeteengal « *Laawi onngirdi ndeenaagu ley lekkolɗaaji, kaɗum e ley iniwersiteɗaaji, ley wattu mo guɓe wolde ngondi e haboraade malfe* ». Kaa sariya fuu tilsinta jokkugol e ko woni ley ngal gollirgal koo. So neddo yidii, ana waawi jokkude e majjum ; ngal waldaa duu e ko woni ley sariyaaji keertanaadi leyde aduna dee. Nokku do ngal ittaa, yo golleeji lobbi goodudi dii ; kasen duu, engal hokka hakkillaaji di faandaa mum yo buytude torraaji baawɗi yottaade jannde lekkol, so wolde ana woodi. Miden mbarkina duu dariiɓe e yeeynude ko winndii ley gollirgal ngal koo, yottina dum guɓe wolde kaɓortoode malfe dee ; miden mbarkina joomum'en, saabe daragol maɓɓe lobbol e banngal yirwingol ko woni ley ngal gollirgal koo.

Miden njidi miccintidde huunde wootere : wattu fuu gardo, sardiiji keertanaadi leyde adunaaru nduu dii ana kaani gollireede ; ko ɓuri fuu wakkileede, sardiiji tilsinaadi e banngal rafi-donnugol sariyaaji, ana kaani nawtoreede ley nokkuuji fuu. Miden anndi sanne darnde lobbere nde jannde darii e mum ndee, kaɗum e hakke sukaaɓe e banngal jannde, sabi kanjum jaati ɓurata yaawude yirwinde faamu, jarrondiral, kaɗum e giggol hakkunde leyde aduna dee kala ; miden cellini duu semmbinirgol ndeenaagu geellenkoobe, seeda seeda, no ɓurata fuu woodirde, ley wattuuji di wolde wondi e wadude dii, ɓuri fuu, feewde sukaaɓe ; miden cellini duu gollididde, yalla miden ndaronoo ndeenaagu ley lekkolɗaaji dii fuu : min njabii ko woni ley gollirgal biyeteengal« *Laawi onngirdi ndeenaagu ley lekkolɗaaji, kaɗum e ley iniwersiteɗaaji, ley wattu mo guɓe wolde ngondi e haboraade malfe* » koo ; saabe majjum :

- Min nawtorto dii « *laawi onngirdi* », min tiloo, min naanna di ley politikiiji leydi ndii, kaɗum e ley gollleeji mawdi, jirwinooji kabaaruuji leydi ndii, no dum haaniri, kaɗum e no buri waawreede fuu ;
- Min ngadan kala ko min mbaawi yalla miden kawrina, ley leydi ndii fuu, kabaaruuji koolniidi, kebaadi e banngal njennguuji gadaadi feewde cuudi lekkol, naa gadaadi feewde yimbe yenaabe e mum, kaɗum e nawtoragol lekkolɗaaji e iniwersiteɗaaji, faa paabitoroo dum ley wolde ; kabaaruuji di min burata heertaade, yo maneeje jogaade e banngal haybugol e fammingol jamaa, yalla edum yaafina moobugol kabaaruuji ngol, kaɗum e waddande yimbe yenaabe bee, mballiigu, tawee keereefi fuu wadaaka hakkunde maɓbe ;
- Min ngadan honnjagol dow njennguuji gadaadi, di ngalɗaa e sariya darnanaado leyde aduna dee koo ; so tawii hono diin njennguuji ngadaama, yenube bee njukkirte no sariya wiiri nii ;
- Min moyyinan, min njaɓanan, min tiloo min njirwina (ley porogaraamuuji binngu-aadamaaku dii, kaɗum e ley gollleeji jirwinooji geelle dii), so tawii edum waawi laataade, ley leydi ndii fuu, gollleeji pawiiɗi dow kabaaruuji jannde lekkol ndee ;
- Min koornan daranaade woodingol jannde lekkol ndee ley wattu mo wolde ndee wondi e wadude ; min paaboto duu faa wooda, no cuudi lekkol bonnaadi dii moyyintiniree ; so tawii miden mbaawi duu, min ngadan gollidal lobbal, kaɗum e mballiigu lobbo, ley nawtoragol porogaraamuuji di faandaa mum yo faddaade njennguuji caamooji dow lekkolɗaaji dii, buri fuu, e banngal tabintingol haalaaji kaalaadi ley dii binndi dii ;
- Min mballan gollleeji di « Konse Ndeenaagu ONU » oo gollata dow kabaaruuji sukaabe, ley wattuuji di wolde wondi e wadude dii ; min ngadan hono majjum feewde gollleeji di

Keyaado Sekereteer Jeneral Konse oo gollata e bannal kabaaruuji sukaaḅe ley wattu wolde dii, faa yottoo golleeji baale godḁe, naa sarwiisiiji ONU godḁi ;

- Min njoyyinan batu, wattu fuu, min nodda baale daraniide golle oo ḁee, faa yottoo Sosiyetee Siiwil, yalla miden mbaawa honnjaade faa wooda, no dii haalaaji mbaawrata tabintinireede, kanji kapum e nawtoragol « Laawi onngirdi dii ».